

1869 aan de raad aangeboden. Twee maanden later, op 13 november 1869, stemde de raad in met het voorstel van B&W om de waterleiding in eigen beheer aan te leggen en gemeentelijk te exploiteren. De principiële vraag, of aanleg en exploitatie van de drinkwaterleiding in handen van een particulier of van een gemeentebedrijf moest worden gelegd, kwam niet meer in de raad ter sprake. Doordat zo weinig resultaat werd geboekt in de onderhandelingen met particuliere ondernemers was die vraag inmiddels een gepasseerd station.⁴⁴⁾

Het gemeentelijk waterleidingbedrijf diende twee doelen: de aanvoer van spoelwater voor de gemeentelijke riolen en de verkoop van drinkwater voor particuliere afnemers. De kosten voor het spoelen van de stedelijke riolen waren erg hoog en dankzij de verkoop van leidingwater kon de gemeente een deel van de investeringen in het waterleidingbedrijf terugverdienen. Een bijkomend voordeel was dat Rotterdam door het bezit van een waterleiding aantrekkelijker werd voor welgestelde nieuwkomers én aantrekkelijk bleef voor inwoners die vanwege hun grote bijdrage in de gemeentelijke belasting node konden worden gemist. Het peperdure leidingwater was slechts bedoeld voor een select gezelschap. De meeste Rotterdammers zouden het voorlopig niet kunnen betalen.

Een nadere bestudering van het gemeentelijke waterleidingplan bevestigt de indruk dat hygiënische of sociale motieven bij het ontwerpen van het leidingnet een ondergeschikte rol speelden. Zo had de Waterstad, dankzij de nabijheid van de Maas, de beschikking over water dat, naar negentiende-eeuwse begrippen, een alleszins acceptabele kwaliteit had. Desondanks wilden Rose en Van der Tak in dat stadsdeel bijna de helft van de waterleidingbuizen (49%) leggen. In binnenstad en polderstad planden Rose en Van der Tak een veel kleiner deel van de capaciteit (respectievelijk 21 en 30%). Het Rotterdamse waterleidingnet werd ontworpen met het oogmerk de bemiddelde Rotterdammers van water te voorzien. Omdat deze vooral in de Waterstad of de polderstad woonden, moesten daar ook de meeste buizen de grond in.⁴⁵⁾

Bewoners die aan de rand van de stad woonden, moesten het ook nog een tijdje zonder waterleiding stellen. Commercieel gezien waren deze stadsdelen minder aantrekkelijk voor het gemeentelijk waterleidingbedrijf omdat de afstand tot het hoofdwaterringnet te groot was. De levering aan buurgemeenten werd pas ter hand genomen nadat in 1883 was bepaald dat daar het dubbele